

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG LEGFELSŐBB BÍRÓSÁGA

mint felülvizsgálati bíróság

Gfv. IX. 30. 546/2008/6. szám

A Magyar Köztársaság nevében!

A Legfelsőbb Bíróság mint felülvizsgálati bíróság a dr. Kozslik István ügyvéd által képviselt **felperesnek** dr. Birk Csaba ügyvéd által képviselt **I. r. III. rendű, V. r.** valamint a személyesen eljáró **IV. r. alperesek** ellen kölcsön visszafizetése és jelzálogjogból való kielégítés tűrése iránt a Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Bíróságnál 5.G.40.122/2004. szám alatt indult és a Debreceni Ítéltábla Gf.IV.30.420/2007/4. számú részítéletével elbírált perében az említett számú másodfokú határozat ellen az I., III.r. és V. r. alperesek által benyújtott felülvizsgálati kérelem folytán - tárgyaláson kívül - meghozta a következő

r é s z í t é l e t e t :

A Legfelsőbb Bíróság mint felülvizsgálati bíróság a Debreceni Ítéltábla Gf.IV.30.420/2007/4. számú részítéletét a felülvizsgálattal érintett részében hatályában fenntartja.

A III. r. alperes felülvizsgálati kérelmét hivatalból elutasítja.

Kötelezi az I. r. és V. r. alperest, hogy fizessenek meg a felperesnek 15 nap alatt fejenként 112.500 - 112.500 (száztizenkettőezer-ötszáz - száztizenkettőezer-ötszáz) forint felülvizsgálati perköltséget.

Ez ellen a részítélet ellen további jogorvoslatnak nincs helye.

I n d o k o l á s :

A felülvizsgálati kérelem szempontjából irányadó tényállás szerint 2002. március 21. napján a peres felek között kölcsönszerződés jött létre, amelyben a felperes az I. r. alperes mint adós rendelkezésére bocsátott 7,500.000 Ft kölcsönt egy évi futamidőre havi 2 % ügyleti kamat felszámítása mellett. Az összeget a felperes 2002. március 18-án a H Bank Fiókjában a saját nevében vezetett bankszámlán helyezte el olymódon, hogy azt a bank átvezette az ugyancsak a felperes nevére nyitott zárolt hitelfedezeti számlára abból a célból, hogy az bankhitel biztosítására kerüljön felhasználásra. A kölcsönszerződés biztosítására jelzálogjogot

alapítottak a felperes javára az V. r. alperes 1/2 részarányban tulajdonában álló, a 416/1. hrsz. alatt felvett ingatlanra. A jelzálogjogot 7,500.000 Ft és járulékai erejéig az illetékes földhivatal a felperes javára az ingatlan-nyilvántartásba bejegyezte.

2002. április 2-án a H Bank folyószámla hitelszerződést kötött a II. r. alperessel, amely szerződéssel 7,350.000 Ft rulírozó módon igénybe vehető hitelt nyújtott a II. r. alperesnek 2003. április 10-ei lejáratra. A hitelszerződés biztosítéka a felperes és a bank között 2002. április 2-án megkötött óvadéki szerződés szerint a felperes által a már ismertetett zárolt hitelfedezeti számlán elhelyezett 2003. április 10-éig felhasználható 7,500.000 Ft volt, ebből a bank jogosult volt kielégíteni azt a követelését, amelyet a II. r. alperes lejáratkor az általa felvett hitelből nem fizetett vissza. Az óvadék kamatait (232.513 Ft-ot) a bank a felperesnek fizette meg.

2003. április 10-én a II. r. alperes folyószámlahitel számláján fennmaradt 7,476.189 Ft tartozás törlesztésére a bank az óvadékot felhasználta. Az I. r. alperes a kölcsönt a felperesnek nem fizette vissza.

A felperes állítása szerint 2000. október 27-én 12,500.000 Ft, 2002. december 4-én további 3 millió forint kölcsönt nyújtott az I. r. alperesnek, amelyeket az I. r. alperes lejáratkor nem fizetett vissza. A felperes a keresetében 25 millió forint kölcsöntőke, ennek 2003. április 1-jétől járó kamatai és a perrel felmerült költségek megfizetésére kérte az I. r. alperest kötelezni. A keresetét a Ptk. 523.§-ára alapította. Kérte továbbá az V. r. alperest annak tűrésére kötelezni, hogy a 7,500.000 Ft követelését és annak járulékait a jelzálogjoggal terhelt ingatlanból kielégítse.

Az alperesek a kereset elutasítását kérték. Az I. r. alperes azzal védekezett, hogy a 12,500.000 Ft-ot visszafizette, a 3 millió forintot nem kölcsönként adta át a felperes. A 7,500.000 Ft tekintetében pedig arra hivatkozott, hogy ő mint magánszemély az összeget nem vette át, a felperes a kölcsönt részére nem folyósította, azt a felperes a II. r. alperes hitelének biztosítékaként nyújtotta, ezért a II. r. alperestől követelheti annak megtérítését.

Az V. r. alperes magával szemben ugyanezen okból kérte a kereset elutasítását. A maga részéről az I. r. alperesnek nyújtott kölcsönhöz adott jelzálogjog biztosítékot. Mivel azonban a felperes és az I. r. alperes között a kölcsönszerződés nem ment teljességbe, helytállási kötelezettség őt nem terheli.

Az első fokon eljáró Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Bíróság az 5.G.40.122/2004/57. számú ítéletében kötelezte az alperest 7,267.487 Ft tőke és annak 2003. április 10-től járó kölcsöntartozás címén kamatai megfizetésére, az V. r. alperest pedig annak tűrésére kötelezte, hogy a felperes a fenti követelését a jelzálogjoggal terhelt ingatlanból kielégítse. Kötelezte továbbá az I. r. alperest kölcsöntartozás címén további 15,500.000 Ft és kamatai megfizetésére is. Ezt meghaladóan a keresetet elutasította.

A Debreceni Ítéltábla az I., III. és V. r. alperesek fellebbezése folytán hozott Gf.IV.30.420/2007/4. számú ítéletében az elsőfokú bíróság ítéletének az I. r. alperest 7,267.487 Ft-ban és kamataiban marasztaló, valamint az V. r. alperest a fenti követelés kielégítésének tűrésére kötelező rendelkezését helybenhagyta. A 3 millió forint és kamatai tekintetében a keresetet elutasította, végül az I. r. alperest 12,500.000 Ft és kamataiban marasztaló rendelkezését hatályon kívül helyezte és ebben a keretben az elsőfokú bíróságot a per újabb tárgyalására és újabb határozat hozatalára utasította.

A másodfokú bíróság jogi álláspontja szerint a felperes és az I. r. alperes között 2002. március 21-én kötött kölcsönszerződést harmadik személy, a II. r. alperes érdekében kötött szerződésnek kell tekinteni. A felek szerződési nyilatkozatai szerint a felperes a kölcsönt az I. r. alperesnek nyújtotta kifejezetten bankhitel biztosítékként történő felhasználás céljából. A felek szerződéskötési célja valósult meg azzal, hogy a felperes az I. r. alperesnek nyújtott kölcsönt óvadékként helyezte el a pénzügyintézetnél a II. r. alperes által felvett folyószámlahitel-szerződés biztosítására. Az összegnek az óvadéki számlára történt átvezetéssel a felperes a kölcsönt folyósította. A II. r. alperes az I. r. alperes gazdasági érdekeltségi körébe tartozott, a bankszámlája felett az I. r. alperes rendelkezett. A felperes azzal vállalta az óvadék nyújtását, hogy ha a II. r. alperes a fizetési kötelezettségének nem tesz eleget, a kölcsönt az I. r. alperestől visszakapja. Az a körülmény, hogy az óvadékot nem közvetlenül az I. r. alperes fizette be a pénzügyintézet által elkülönített zárolt hitelfedezeti számlára, nem jelentette, hogy a kölcsönszerződés a felperes és az I. r. alperes között teljesítés nélkül megszűnt. A bank a II. r. alperessel szembeni követelését az óvadékból elégítette ki, ezért az I. r. alperes a Ptk. 523.§-ának (1) bekezdése szerint köteles azt a felperesnek visszafizetni, az V. r. alperes pedig a Ptk. 251.§-ának (1) bekezdése szerint köteles tűrni a követelés zálogtárgyból való kielégítését.

A jogerős ítélet ellen az I. és az V. r. alperesek nyújtottak be felülvizsgálati kérelmet, amelyben annak az I. r. alperest marasztaló, valamint az V. r. alperest tűrésre kötelező rendelkezései hatályon kívül helyezését, az elsőfokú bíróság

ítéletének ezzel kapcsolatos rendelkezései megváltoztatását és 7,267.487 Ft és kamatai tekintetében a kereset elutasítását kérték.

A másodfokú bíróság által elkövetett jogszabálysértést a Pp. 206.§-ában, a Ptk. 207.§-ában, az 523. és 524.§-ában, valamint a 251-256.§-aiban, végül a Pp. 221.§-ában foglaltak megsértésében jelölték meg. Sérelmezték, hogy a másodfokú bíróság nem indokolta meg a fellebbezésben előadott az alperesek javára megítélt perköltség felemelése iránti kérelmük elutasítását. Előadták, hogy a másodfokú bíróság iratellenesen állapította meg, miszerint a felperes a 7,500.000 Ft-nak zárolt fedezeti számlán történő elhelyezésével az I. r. alperes rendelkezésére bocsátotta a kölcsönt. Az összeg a felperes rendelkezése alatt álló bankszámláról került a zárolt óvadéki számlára, amely a II. r. alperes hitelének fedezetéül szolgált. Iratellenes volt továbbá az a megállapítás is, hogy a felperes az összeget bankhitel biztosítékaként való felhasználás céljából nyújtotta. A szerződés 1. pontja kifejezetten akként rendelkezett, hogy az I. r. alperes jogosult az összeget felvenni és tetszése szerint felhasználni. Erre azonban nem került sor.

Téves, hogy a kölcsönszerződésben egyértelmű utalás van arra, hogy a felek a felperes által óvadékként elhelyezett összegre hozták létre a kölcsönszerződést. A felperes az I. r. alperes javára nem nyitott hitelfedezeti számlát, és nem helyezett el azon kölcsönösszeget. A kölcsönszerződés arról rendelkezett, hogy az összeg az I. r. alperes által kötendő kölcsönszerződés fedezetéül szolgál, az I. r. alperes viszont a bankkal kölcsönszerződést nem kötött, az I. r. alperes által felvett kölcsönhöz óvadékkul nem szolgált.

Utóbb a 2002. április 2-án kötött óvadéki szerződés szerint az összeg a II. r. alperes által felvett hitel biztosítékaul szolgált. A felperes és a II. r. alperes között egy önálló megállapodás jött létre, amelyhez nem társult sem az I. r., sem az V. r. alperes kötelezettségvállalása.

Az V. r. alperes előadta, hogy egy jövőbeli feltételes követelés biztosítására alapított jelzálogjogot a tulajdonában álló ingatlanrészre. A szerződés, amelyet a felperes és az I. r. alperes kötöttek, teljesítés nélkül megszűnt, ezáltal a Ptk. 256.§-ának (1) bekezdése szerint a zálogjog is megszűnt.

Ha a felperes a kölcsönszerződést teljesítette volna, az mint határozott időre kötött szerződés 2003. március 21-én akkor is megszűnt volna, ezzel együtt megszűnt volna a jelzálogjog is, tehát a felperes a jelzálogjoggal kapcsolatos igényeit semmiképpen nem érvényesíthette volna.

A felperes felülvizsgálati ellenkérelme a jogerős részítélet hatályban tartására irányult.

-.-.-.-.-

A felülvizsgálati kérelem nem alapos.

A másodfokú bíróság a felperes és az I. r. alperes által 2002. március 21-én kötött kölcsönszerződésnek a Ptk. 207.§-a szerinti értelmezésével helytállóan jutott arra a ténybeli következtetésre, hogy a felperes a kölcsönt bankhitel biztosítékeként történő felhasználás céljából nyújtotta. A Ptk. 207.§-ának (1) bekezdése szerint a szerződési nyilatkozatot vita esetén úgy kell értelmezni, ahogyan azt a másik félnek a nyilatkozó feltehető akaratára és az eset körülményeire tekintettel a szavak általánosan elfogadott jelentése szerint értelmeznie kellett. A szerződés 1. pontjának nyelvtani értelmezése szerint a kölcsönadó a kölcsönt a szerződés aláírásával az I. r. alperes rendelkezésére bocsátja. Az 1. pont második bekezdése értelmében nyilvánvaló, hogy a folyósításra nem közvetlenül, hanem bank közbejöttével kerül sor, mivel azt kötötték ki, hogy az adós az összeget "kiveheti és felhasználhatja". A "kivétel és felhasználás" azonban csak a "bankkal kötött megállapodás alapján" történhet, tehát a tényleges felhasználónak a bank ügyfelévé kell válnia. A szerződés 2. pontja értelmében hiteljogviszonnyal kapcsolatban kerül az összeg a banknál elhelyezésre, a szerződés ezen pontja szerint "a kölcsönvevő az így kapott hitelt" a banknak köteles visszafizetni.

A bank részéről hiteljogviszony létesítése nem jelentette, hogy a bank a felperes által nála elhelyezett pénzösszeget adja kölcsön harmadik személynek. A bank a hitelezést a rendelkezésére álló forrásból pénzügyi tevékenységként végzi, nem vállalja megbízottként azt, hogy magánszemély által átadott forrást hitelezzen más magánszemély részére az átadó magánszemély nevében. Így nyilvánvaló, hogy a felek szerződése arra irányult, hogy a felperes által biztosított fedezet erejéig vehet igénybe hitelt a banktól az adós, amelyet köteles a banknak visszafizetni. A szerződés 4. pontja szerint, ha a kölcsönvevő a bankkal szembeni fizetési kötelezettségét elmulasztja, a bank a felperes által nyújtott "hitelfedezetből" egyenlítheti ki a követelését, ez esetben a kölcsönvevő köteles a bank által felhasznált összeget a hitelezőnek visszatéríteni. E fizetési kötelezettség fedezetéül ajánlották fel az V. r. alperes résztulajdonát képező ingatlanra alapított jelzálogjogot.

A fentiek szerint tehát a másodfokú bíróság azon ítéleti megállapítása, miszerint a felperes a kölcsönt bankhitel biztosítékeként történő felhasználás céljára nyújtotta, nem iratellenes.

Nem iratellenes az az ítéleti megállapítás sem, hogy a felperes a 7,500.000 Ft-nak a bankszámlán történő elhelyezésével a kölcsön folyósítása iránti szerződéses kötelezettségének tett eleget. A kölcsönszerződés célja - a bankhitel biztosítása - kizárólag a bankkal történő megállapodás alapján, az óvadéknak zárolt hitelfedezeti számlán történő elhelyezésével volt megvalósítható. Az összegnek a zárolt hitelfedezeti számlára történő átvezetésével tehát a felek között létrejött kölcsönszerződés célja valósult meg, a bankhitel felvételéhez a szükséges fedezet rendelkezésre állt, ezzel az összegnek a felperes részéről történő folyósítása megtörtént.

A fedezet nyújtásában a biztosítékot nyújtó egyrészt a bankkal, másrészt a bankhitel adósával is megállapodik. A biztosítékadás ilyen esetben a harmadik személy részéről rendszerint az adós felkérésére történik, ez mindig valamilyen jogviszonyt feltételez az adós és a biztosítékot nyújtó között. A perbeli esetben a biztosítékot nyújtó felperes nem a folyószámla hitelszerződés adósával, hanem az I. r. alperessel állapodott meg a biztosítéknak egymás közötti jogviszonyukban kölcsön formájában történő nyújtásában. Ezt a megállapodást az I. r. alperes nem a saját, hanem az általa kedvezményezett gazdálkodó szervezet érdekében kötötte a felperes tudtával és hozzájárulásával. A felperes az alperesek egybehangzó előadása szerint a II. r. alperessel semmiféle megállapodást nem kötött, ennek hiányában nyilván nem vállalta volna a II. r. alperes által felvenni szándékozott hitelhez fedezet nyújtását. Minthogy erre mégis sor került, az csak az I. r. alperessel kötött kölcsönszerződés alapján történhetett. A II. r. alperes 100.000 forint jegyzett tőkével jött létre, azt az I. r. alperes és a testvére B M IV. r. alperes alapították. A bank és a II. r. alperes általi hitelszerződés megkötése időpontjában B M a cég beltagja és üzletvezetője volt (egészen 2003. II. 15-éig), kültagja pedig az I. r. alperes az alapítástól folyamatosan. A cég tehát családi vállalkozásként működött. Valamelyik alapító családtagnak meg kellett a felperessel állapodnia. Ha a megállapodást nem B M kötötte, más, mint az I. r. alperes nem köthette meg.

Az iratokból megállapítható, hogy a cég üzletvezetését B M látta el, pénzügyeit azonban az I. r. alperes - a kültag - végezte. A H Bank által 47. sorszám alatt csatolt a II. r. alperes nevével vezetett bankszámla forgalmát igazoló bankszámlakivonatok, valamint a bank 53. sorszám alatti tájékoztatása szerint a hitel felvételtől annak lejáratáig a számlán lévő összes pénzt - az időközi egyéb befizetéseket is - 2,000.000 Ft kivételével az I. r. alperes vette fel. Életszerű, hogy az I. r. alperes mint a családi vállalkozás pénzügyeinek intézője a vállalkozás érdekében maga kötötte a felperessel a kölcsönszerződést a II. r. alperes hitelének biztosítása érdekében. Az 54. sorszámú jegyzőkönyvben a felperes

azt adta elő, hogy 2002. december 4-éig az I. r. alperes a kölcsön összeg után eleget tett a havi 2 %-os kamatfizetési kötelezettségének, ezt az I. r. alperes nem tette vitássá, tehát a kamatok teljesítésével magával szemben a kölcsöntartozást maga is fennállónak tekintette.

A kölcsön visszafizetését a Ptk. 523. §-ának (1) bekezdése szerint a felperes a vele szerződéses jogviszonyban álló I. r. alperestől követelheti.

Alaptalanul hivatkozott a II. r. alperes arra, hogy a 2002. március 21-én kötött kölcsönszerződés mint határozott időre kötött szerződés a határidő lejártával 2003. március 21-én megszűnt és ezáltal a Ptk. 256. §-ának (1) bekezdése szerint megszűnt az V. r. alperes jelzálog-kötelezettsége is. A felek a kölcsönszerződésben nem a szerződés megszűnését, hanem az I. r. alperes fizetési kötelezettségének lejártát határozták meg 2003. március 21-ében. A Ptk. 526. (2) bekezdése értelmében a hitelezőnek a kölcsönösszegre vonatkozó visszakövetelési joga a szerződésben meghatározott lejárat szerint nyílik meg. Ha a kötelezett a kölcsön összegének visszafizetését elmulasztja, a Ptk. 298. §-ának (1) bekezdése szerint késedelembe esik és beállnak a kötelezett késedelemnek a Ptk. 299. §-ának (1) bekezdésében illetőleg 301. §-ának (1) bekezdésében írt jogkövetkezményei.

A követelést biztosító jelzálogjog pedig a Ptk. perbeli időben hatályos 259-260. §-aiban írt - a perben nem releváns - okokból szűnhetett meg. A zálogjoggal biztosított követelés lejárta nem a zálogjog megszűnését, hanem azt a jogkövetkezményt vonta maga után, hogy a jogosult a követelését a Ptk. 251. §-ának (1) bekezdése szerint a zálogtárgyból kielégítheti.

Nem sértettek ezért jogszabályt az eljáró bíróságok azzal, hogy az I. r. alperest a Ptk. 523. §-ának (1) bekezdése értelmében a kölcsön és kamatai megfizetésére; a II. r. alperest pedig a Ptk. 251. §-ának (1) bekezdése szerint a követelésnek a zálogtárgyból való kielégítése tűrésére kötelezték.

Az I. és V. r. alperesek a III. r. alperes nevében is előterjesztett felülvizsgálati kérelmükben sérelmezték, hogy a másodfokú bíróság a II., III. és V. r. alperesek részére az első fokú eljárásban megállapított 300.000 Ft perköltséget az általuk kért mértékre nem emelte fel, és annak az ítéletben indokolását sem adta.

A másodfokú bíróság azzal, hogy a perköltség felemelése iránti fellebbezésnek nem tett eleget, jogszabálysértést nem követett el.

A II. r. alperes az első fokú ítélet ellen nem nyújtott be fellebbezést, a III. r. alperes fellebbezését pedig az elsőfokú bíróság az 5.G.40.122/2004/72. számú végzésével hivatalból jogerősen elutasította. Az alperesek között nem volt olyan a Pp. 51. § a/ pontjában szabályozott kényszerű pertársaság, amelyre

tekintettel az I. és V. r. alperesek fellebbezése a Pp. 52. §-a szerint kihatott volna a II., illetve III. r. alperesekre. A Pp. 53. §-ára tekintettel az I. és V. r. alperesek fellebbezése alapján nem kerülhetett sor a II. illetve III. r. alperesek tekintetében a perköltségről szóló döntés felülbírálására. Az I. r. alperes részére az elsőfokú bíróság perköltséget nem ítelt meg, őt 7,500.000 Ft-ban marasztalta, ezért a javára megítélt első fokú perköltség felemelésére nem kerülhetett sor. Az V. r. alperest az elsőfokú bíróság a felperes 7,500.000 Ft követelése kielégítésének tűrésére kötelezte a tulajdonában álló, jelzálogjoggal terhelt ingatlanból.

Az V. r. alperes pervesztessége folytán a részére megítélt első fokú perköltség felemelésére jogszerű igényt nem támaszthatott.

A III. r. alperes felülvizsgálati kérelmét a Legfelsőbb Bíróság a Pp. 273. § (2) bekezdés a/ pontja alapján elutasította, mert - fellebbezés elutasítása miatt - az ő vonatkozásában az első fokú ítélet jogerőre emelkedett, ezért ellene a Pp. 271. § (1) bekezdés a/ pontja szerint felülvizsgálatnak nincsen helye.

A kifejtettekre figyelemmel a Legfelsőbb Bíróság mint felülvizsgálati bíróság a Debreceni Ítéltábla Gf.IV.30.420/2007/4. számú részítéletét a Pp. 275. §-ának (3) bekezdése szerint hatályában fenntartotta.

Az I. és V. r. alperesek felülvizsgálati kérelme sikertelen volt, ezért a Pp. 78. §-ának (1) bekezdése szerint kötelesek a felperesnek a felülvizsgálati eljárással okozott költségét megtéríteni. A felperes felülvizsgálati perköltsége a 32/2003.(VIII.22.) IM rendelet 3. §-a (2) bekezdésének a/ pontja és (5) bekezdése szerint felszámítható 112.500 - 112.500 Ft ügyvédi munkadíjat foglalja magában.

A Legfelsőbb Bíróság a felülvizsgálati kérelmet a Pp. 274. §-ának (1) bekezdése szerint tárgyaláson kívül bírálta el.

Budapest, 2009.március 31.

**Salamonné Dr. Solymosi Ibolya s.k. a tanács elnöke,
Gyöngyösiné Dr. Gyügyei Klára s.k. előadó bíró,**

Dr. Lőrincz Györgyné s.k. bíró

A kiadmány hiteléül:

*bíróági írnok
(PBné)*